

Twee echtparen, zes pleegtiensers, één pleeggezin

Josien van den Berg en Jacqueline van Dijk in de keuken van hun verbouwde woonboerderij in Ederveen. 'Wat we te bieden hebben, is een stabiele basis en ruimte in ons hart.' | beeld nd

29 oktober 2016, 06:01

Aaldert van Soest

Twee echtparen in Ederveen vonden een vorm waarbij ze zes pleegtiensers kunnen opvangen: Elke week wisselen de kinderen van pleegouders. 'Als ik dan toch weg moest, dan maar hier naartoe.'

► Ederveen

De oude deel van een grote woonboerderij in Ederveen is omgebouwd tot woonkamer. Tussen de bank en de salontafel heeft iemand een hockeystick en twee sportschoenen neergekwakt. Aan de eettafel zitten twee tieners, een jongen en een meisje. 'Ga je ook boven kijken?', vraagt zij. 'Op mijn kamer is het een rommel, hoor.' 'Misschien moet je dan ook eerst je cavia even vastbinden', vult hij aan.

De woonkamer heeft een buitendeur en twee binnendeuren. De ene leidt naar de woning van Sam en Josien van den Berg, de andere naar het huis van Jan en Jacqueline van Dijk. De deur naar dat laatste stel zit deze week dicht, want het is niet hun pleegzorgweek. Een paar jaar geleden lieten de twee echtparen de boerderij zo verbouwen dat die optimaal geschikt werd voor 'duopleegzorg'. Samen hebben ze ruimte gecreëerd om zes pleegtiensers op te vangen. Op dit moment wonen er vijf in de leeftijd van veertien tot zeventien jaar. De tieners hebben een vaste woonkamer en bovenverdieping met slaapkamers en douches. De ene week leven ze met het ene gezin mee, de andere week met het andere.

Deze vorm biedt een aantal voordelen, vinden de pleegouders. 'De tieners delen een soort lotsverbondenheid', zegt Jacqueline van Dijk. 'Als een gezin één tiener in huis neemt, voelt die zich vaak toch een vreemde eend in de bijt.' Daarnaast zijn de echtparen blij met de afwisseling per week. Sam van den Berg vergelijkt het met in- en uitademen. 'In de week dat je de zorg niet hebt, kun je opladen.' Hij werkt zelf fulltime in de makelaardij en zijn vrouw Josien deeltijd als verloskundige. Jan van Dijk heeft een fulltime baan in de bouw en Jacqueline heeft haar baan in september opgezegd. Zij hebben ook nog een dochter thuis wonen.

De pleegzorgvergoeding is niet toereikend om zowel het levensonderhoud als de huur voor het gezamenlijke woongedeelte te betalen. Elke maand moet er 2000 tot 2500 euro bij van sponsors. Daarvoor hebben ze de stichting 10-site opgericht. 'Wij kunnen dus ook niet zomaar minder gaan werken', zegt Van den Berg.

Samen kun je meer dan twee pleeggezinnen afzonderlijk, is hun overtuiging. Hoeveel pleegtiensers ze in huis zouden nemen als de gezinnen elkaar niet afwisselden? 'Ik denk één', reageert Van Dijk. 'Misschien twee', aarzelt Van den Berg.

In de weken dat ze verantwoordelijk zijn voor de pleegkinderen gaan de echtparen met hen om zoals gewone ouders. Maar door de wekelijkse wisseling is voor de tieners de band met hun pleegouders iets losser. Dat is voor de meesten ook goed, denkt Van Dijk. 'Zij zitten in een leeftijdsfase waarin ze zich losmaken.'

liever jongere kinderen

Er is in de pleegzorg een tekort aan gezinnen die tieners willen opvangen. De meeste pleegouders kiezen liever voor jongere kinderen. Toen de echtparen Van Dijk en Van den Berg in 2008 met een groep uit hun kerkelijke gemeente gingen nadenken hoe ze meer zouden kunnen betekenen voor de wereld om hen heen, kwamen ze daarom uit op deze vorm van pleegzorg. 'We hebben alle vier een klik met tieners en hadden ervaring met jeugdwerk in de gemeente.' Het was een lange weg om vergunningen bij de gemeente te krijgen voor een dergelijke inrichting van het huis. Toen dat rond was bleek het financieel niet uit te kunnen. 'In 2012 stonden we op het punt om de stekker eruit te trekken. We kwamen een fors bedrag tekort', zegt Van den Berg. Na een week vasten en bidden met een groep gemeenteleden, besloten ze het nog een halfjaar de kans te geven. Eén dag voordat die deadline verstreek, meldde zich een financier. 'Dat geeft ons nog steeds kracht. We weten dat God erbij is.'

Die ruggensteun hebben ze nodig, want het kan zwaar zijn. 'Er komen soms tieners met een behoorlijk pittige achtergrond', zegt Van den Berg. 'We blijven goedbedoelende amateurs en zijn geen professionals. Wat we te bieden hebben is een stabiele basis en ruimte in ons hart.' De pleegkinderen kunnen langdurig blijven – tot hun achttiende. Eén tiener is op twaalfjarige leeftijd gekomen en is nu veertien. Die kan dus nog vier jaar in de twee gezinnen blijven wonen.

Sam (niet zijn echte naam), een zeventienjarige pleegzoon, schuift aan. In april vorig jaar is hij hier komen wonen. Hij is tevreden met deze plek. 'Het is hier vrij relaxed', zegt hij. 'Ik wist dat ik niet thuis kon blijven. Als ik dan toch weg moest, dan maar hier naartoe. Het is natuurlijk anders dan bij de meeste leeftijdgenoten, die bij hun ouders wonen. Het is hier gestructureerder dan in een gewoon gezin, denk ik. Maar ik vind het prettiger hier te wonen dan ergens waar mensen de zorg verlenen voor hun beroep.'

Doordeweeks doet de vwo 6-scholier vooral zijn eigen ding. Grote beslissingen bespreekt hij met zijn pleegouders en hij houdt ze op de hoogte van wat hij doet. Hij vertelt dat hij en de andere tieners wel een voorkeur ontwikkelen voor de ene of de andere pleegouder. 'Maar we gaan met alle vier soepel om.' Hij weet dat hij over ongeveer een jaar weg moet. 'Dan ga ik ook studeren. Ik wil iets doen met media, kunst of film.'

De plaatsing van de pleegkinderen gebeurt via jeugdhulporganisatie Timon, waarvan SGJ Pleegzorg sinds 2016 onderdeel is. De achtergrond van de tieners is divers, vertellen de pleegouders. Sommigen hebben een reformatorische achtergrond, anderen een evangelische, anderen een niet-gelovige. Van Dijk: 'Wij hebben de regel dat ze zondagochtend een kerkdienst bezoeken. Als ze uit de buurt komen en lid zijn van een kerk, kunnen ze daar blijven. We willen hen niet uit hun sociale netwerk halen.' De rest gaat met de pleegouders mee naar evangelische gemeente De Regenboog in Veenendaal.

Naast de wekelijkse kerkgang wordt bij het eten gebeden en uit de Bijbel gelezen. Sam is dat wel gewend, want zijn ouders waren ook gelovig. Zelf is hij dat niet meer. 'Als ik op mezelf ga wonen, ga ik niet meer naar de kerk', vertelt hij. 'Ik zou op zondagochtend liever wat anders doen. Daar heb ik het ook weleens over met mijn pleegouders en daarin respecteren we elkaar.'

laptops en smartphones

Zoals in elk huishouden gelden er regels, onder meer over laptops en smartphones. De regel is dat de tieners die om tien uur beneden leggen. En op hun slaapkamers hebben ze geen vaste computer of televisie. 'Als we twifelen of het goed is gegaan, trekken we voor de zekerheid de wifi eruit', lacht Van den Berg. 'Dan kunnen ze niet veel meer.'

En wat te doen bij verliefdheid in een pleeggezin met zowel tienerjongens als -meisjes? 'We hebben de regel: als er een verkering ontstaat, moet één van beiden weg. In een gewoon gezin wil je ook niet dat de vriend of vriendin van je kinderen bij je in huis komt wonen. Tot nu toe is het zover nooit gekomen, al speelt er natuurlijk weleens iets.'

Vaak hebben de echtparen veel lol met hun pleegkinderen. Zo zijn ze afgelopen zomer met de hele club op vakantie geweest in een groot huis in Normandië. Maar soms is het ook even zwaar. Van den Berg: 'We hebben in tweeënhalf jaar tijd best veel meegemaakt. Maar als je gek bent op die jongeren, kun je veel hebben en krijg je ook veel terug.' <

nieuwe pleegzorgvormen

Er is een trend zichtbaar dat gemeenten – die sinds 2015 verantwoordelijk zijn voor de jeugdzorg – bij uithuisplaatsing meer aansturen op pleegzorg in plaats van behandelgroepen. Die ontwikkeling is positief, vindt directeur Hannie Olij van de christelijke jeugdhulporganisatie Timon. 'Het is het beste dat een kind zo dicht mogelijk bij een normale gezinssituatie blijft.' Een gevolg van deze ontwikkeling is wel dat meer jongeren met zwaardere problematiek in de pleegzorg terechtkomen. Timon ontwikkelt, net als andere jeugdzorginstellingen, nieuwe vormen om dit goed te laten verlopen. Duopleegzorg, zoals in dit artikel beschreven, is een voorbeeld van een alternatief voor tieners. Er is een behoorlijk tekort aan pleegouders die tieners willen opvangen. Behalve in Ederveen, bestaat zo'n vorm met twee pleeggezinnen ook in Zwolle. Het initiatief is in beide gevallen genomen door de pleegouders zelf. Een andere nieuwe vorm is pleegzorg inclusief behandeling. Dit betekent dat een pleeggezin ambulante begeleiding krijgt voor kinderen met gedragsproblemen. Een derde voorbeeld zijn de gezinsgroepen, die gevestigd zijn in woonwijken. Daar woont een zorgprofessional, samen met zijn of haar partner die geen zorgachtergrond heeft, in bij jongeren tussen de 14 en 23 jaar. Het is een vorm tussen pleegzorg en opname in een instelling. Olij: 'Wij zien het gezin als een levensvorm die de Bijbel ons voorhoudt. Daarom proberen wij behandelgroepen door te ontwikkelen naar een gezinsgerichte setting. We leggen de focus niet alleen op behandeling, maar ook op het leren leven in relaties. Pas dan komt een mens tot zijn recht.'

